

Izazovi uključivanja azilanata u lokalne zajednice: razlikuje li se Dalmacija od ostatka Hrvatske?

Već petnaest godina u Hrvatskoj se kontinuirano omogućava prihvat izbjeglica i njihova zaštita, a što se posebice pokazalo važnim u posljednjih nekoliko godina zbog povećanog dolaska prisilnih migranata. Na koji se način lokalne zajednice uspijevaju nositi s prihvatom i integracijom pristiglih azilanata pokušalo se utvrditi opsežnim istraživanjem u okviru projekta „Podrška integraciji državljana trećih zemalja kojima je potrebna međunarodna zaštita“ Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH. Svrha je ovoga istraživanja bila utvrditi potrebe i izazove integracije državljana trećih zemalja kojima je potrebna međunarodna zaštita u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, tj. u odabranim gradovima i županijama. Empirijsko istraživanje provedeno je 2018. godine u dvije etape: prva se odnosi na anketno istraživanje stavova hrvatskih građana i njihovu spremnost za prihvaćanje i integraciju azilanata (N = 1272), a druga na polustrukturirane intervjuje i fokusne grupe provedene s 253 sudionika (aktera u sustavu integracije poput predstavnika gradskih i županijskih ureda, predstavnika centara za socijalnu skrb, ravnatelja škola, predstavnika nevladinih organizacija i sl.) i 26 azilanata porijeklom iz različitih zemalja. Istraživanje je provedeno u 30 lokalnih zajednica koje imaju ili bi uskoro mogle imati iskustvo s doseljavanjem azilanata, a koje su grupirane u četiri regije: istočnu, središnju i sjeverozapadnu, primorsku i istarsku te dalmatinsku. Analize podataka prikupljenih anketom pokazuju da su sudionici u prosjeku neutralni u svojim stavovima prema azilantima, procjeni promjena u zajednici te izražavanju spremnosti na pomaganje azilantima. Ipak smatraju da azilanti predstavljaju nešto izraženiju prijetnju posebice njihovoj kulturi, iako iskazuju blagu podršku pravima azilanata. Sudionici su u prosjeku najskloniji prihvatiti azilante kao kolege na poslu i kao susjede te smatraju da bi najbolje bilo da se azilanti integriraju u društvo, odnosno da uz zadržavanje vlastite kulture prihvate i kulturu domaćina. Usporedbom rezultata pojedinih regija dobiveno je da sudionici iz dalmatinske regije najnegativnije doživljavaju azilante. Potom slijede sudionici iz istočne, središnje i sjeverozapadne te na kraju iz primorske i istarske, u kojima su ovi stavovi pozitivniji. Dobiveni rezultati pokazuju u kojem smjeru i gdje treba s posebnom osjetljivošću planirati i provoditi pripremu stanovništva za prihvat i integraciju azilanata, budući da trenutačni stavovi mogu prevagnuti u pozitivnom ili negativnom smjeru, odnosno u prointegracijskom ili antiintegracijskom smjeru.

Na temelju analize podataka prikupljenih u intervjuima i fokusnim grupama rezultati su grupirani u četiri tematska područja: 1) iskustva u integraciji, 2) važnost dimenzija integracije, 3) procjena kapaciteta, te 4) utvrđivanje potreba lokalnih zajednica. Rezultati upućuju na brojne izazove s kojima se lokalne zajednice susreću u procesu integracije izbjeglica te u radu na uspostavljanju odnosa između domaćeg stanovništva i novouseljenih azilanata. Pritom predstavnici jedinica lokalne uprave iz dalmatinske regije očekuju da država daje manje uputa, a da više izravno preuzme brigu o azilantima. Općenito, procjena kvalitete izbjegličke zaštite na državnoj razini upućuje na relativnu nepripremljenost lokalnih zajednica za osmišljavanje, donošenje i provođenje integracijskih mjera za osobe pod međunarodnom zaštitom. Stoga, nerijetko proces integracije azilanata u lokalnim zajednicama karakteriziraju nedostaci unutar institucionalnog sustava koji rezultiraju otežanom participacijom ili društvenim, ekonomskim i političkim isključivanjem azilanata iz širih društvenih procesa.